

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 09.03.2006
KOM(2006) 103 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE
RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU**

O ZLEPŠENÍ HOSPODÁRSKEJ SITUÁCIE V ODVETVÍ RYBOLOVU

OBSAH

1.	Úvod.....	3
2.	Dôvody hospodárskych a sociálnych ťažkostí.....	3
2.1.	Znížený zisk	3
2.1.1.	Stagnujúce ceny na trhu	3
2.1.2.	Nižšie výnosy z rybolovu.....	4
2.2.	Nárast nákladov.....	5
3.	Riešenie hospodárskych ťažkostí.....	5
3.1.	Krátkodobé záchranné a reštrukturalizačné opatrenia	6
3.1.1.	Pomoc na záchranu a reštrukturalizáciu.....	6
3.1.2.	Zlučiteľnosť niektorých typov prevádzkovej pomoci.....	8
3.2.	Dlhodobé opatrenia a iniciatívy	9
3.2.1.	Zlepšenie riadenia rybolovu.....	9
3.2.1.1.	Na ceste k maximálnym trvalo udržateľným výnosom (MSY).....	9
3.2.1.2.	Riadenie rybolovu z hospodárskeho hľadiska	9
3.2.1.3.	Zlepšenie rozhodovania v rámci politiky rybného hospodárstva.....	10
3.2.1.4.	Prispôsobenie intenzity rybolovu dostupným zdrojom.....	10
3.2.2.	Lepší súlad s pravidlami riadenia rybolovu	10
3.2.2.1.	Lepšie presadzovanie a kontroly.....	11
3.2.2.2.	Zintenzívnenie opatrení proti nezákonnému, neohlásenému a neregulovanému rybolovu	11
3.2.2.3.	Organizácia trhu s rybami	11
3.2.3.	Podpora výskumu palivovo účinných a ekologickejších metód rybolovu.....	12
3.3.	Podpora Spoločenstva	12
4.	Závery	12
	ANNEX.....	14

1. Úvod

Odvetvie rybolovu je dôležitejšie ako jeho priamy prínos do HDP Európskej únie. Nielenže dodáva významný podiel proteínov potrebných na výživu ľudí, ale predstavuje aj významný prínos k hospodárskej a sociálnej štruktúre mnohých pobrežných komunít v celej EÚ.

V posledných rokoch zažilo toto odvetvie ťažké časy z dôvodu vyčerpaných zásob rýb a nepriaznivých podmienok na trhu. Reforma spoločnej politiky rybného hospodárstva (SPRH) urýchlila modernizáciu riadenia rybného hospodárstva Únie a stanovila za cieľ trvalú udržateľnosť. Povedie to k ozdraveniu tohto odvetvia z hospodárskeho hľadiska. Je to však náročný proces, ktorý so sebou nevyhnutne prináša opatrenia na obmedzenie úlovkov, času stráveného rybolovom a tým pádom aj zisku, a tento trend bude v dohľadnej budúcnosti pokračovať.

Nedávny nárast prevádzkových nákladov spôsobený nárastom cien pohonných hmôt preto prichádza v problematickom období a v mnohých segmentoch odvetvia spôsobuje netušené ťažkosti. Kombinácia vyčerpaných zásob, nevyhnutných obmedzujúcich opatrení, prudkého nárastu nákladov a nemenného alebo klesajúceho zisku má za následok, že mnohé plavidlá s vysokou spotrebou pohonných hmôt sú prevádzkované so stratou.

V tomto oznámení Komisia uvádza dôvody hospodárskych ťažkostí a navrhuje spôsoby riešenia krátkodobých i dlhodobých problémov odvetvia rybného hospodárstva.

2. DÔVODY HOSPODÁRSKÝCH A SOCIÁLNYCH ŤAŽKOSTÍ

Za posledných pár rokov sa hospodárska situácia mnohých rybárskych podnikov zhoršila, a to najmä z dôvodu klesajúceho zisku. Nedávno sa táto situácia ešte zhoršila z dôvodu rýchleho nárastu nákladov, ku ktorému došlo v dôsledku nárastu cien pohonných hmôt, čo ohrozuje rentabilitu mnohých rybárskych podnikov. Tento nárast nákladov silne pociťujú aj členovia posádky, ktorých mzda je podielom zo zisku z úlovku (po odrátaní všetkých prevádzkových nákladov vrátane nákladov za pohonné hmoty). V niektorých prípadoch môže strata zisku pre členov posádky predstavovať až 25 %¹. Hrozí tiež, že strata ziskovosti povedie k zníženej bezpečnosti na palubách plavidiel.

Tieto hospodárske ťažkosti sa v rôznej miere týkajú všetkých segmentov rybárskej flotily, obzvlášť veľký vplyv však majú na plavidlá, ktoré používajú vlečný výstroj a sú zamerané na lov druhov žijúcich pri dne, ako napr. plavidlá s vlečnými sieťami na lov pri dne.

2.1. Znížený zisk

2.1.1. Stagnujúce ceny na trhu

K poklesu zisku z rybolovu prispeli aj trhové faktory. Ceny mnohých obchodne významných druhov sa v posledných rokoch neriadili vývojom nákladov za produkciu. Napr. v období od

¹ Pozri tabuľku 1.

roku 2000 do prvej polovice roka 2005 prvotné predajné ceny mnohých druhov rodu síh stagnovali alebo dokonca klesali².

Príčina stagnujúcich či klesajúcich cien sa často hľadá v narastajúcom podiele dovozu rýb na trhu EÚ a rozvoji akvakultúry. Ich podiel na znížení zisku rybárov je však pravdepodobne oveľa menej dôležitý ako iné faktory, ako napr. koncentrácia predaja vo veľkých distribučných sieťach a väčšia konkurencia medzi rybami a inými potravinovými výrobkami, ktorá pre veľkopredajcov predstavuje značný tlak na zníženie cien a ziskového rozpätia. Táto situácia rezonuje na celkom trhu, no v prvom rade a v najvyššej miere postihuje výrobcov, t. j. rybárov. Napr. v prípade druhov ako treska obyčajná a treska tmavá nemôže európske odvetvie rybolovu pokrývať dopyt a pri veľkej väčšine dodávok ide o dovoz.

2.1.2. Nižšie výnosy z rybolovu

Intenzívny rybolov, ktorý vo všeobecnosti zvyšuje úmrtnosť rýb na maximálnu hranicu únosnú z hľadiska trvalej udržateľnosti, vyčerpal zásoby rýb a drasticky znížil hospodársky výstup pre rybárov³.

Medzinárodná rada pre výskum morí (ICES) posudzovala v severovýchodnom Atlantiku a priľahlých vodách intenzitu využívania zásob rýb v súvislosti s trvalou udržateľnosťou⁴. Zo 43 posudzovaných populácií bolo v prípade 35 populácií (t. j. 81 %) zistený nadmerný rybolov a len v prípade 8 populácií sa vykonával rybolov na úrovni zodpovedajúcej najvyšším dlhodobým výnosom (t. j. maximálny trvalo udržateľný výnos, MSY)⁵. Nadmerný rybolov predstavoval dvoj- až päťnásobok úrovne zodpovedajúcej najvyšším dlhodobým výnosom; a obzvlášť intenzívny bol v prípade druhov žijúcich pri dne. Nadmerný rybolov sa však neobmedzuje len na severovýchodný Atlantik; vyskytuje sa všade.

V dôsledku toho majú rybári čoraz menej možností úlovku. Kvóty pridelené plavidlám loviacim na západe Európy pre najdôležitejšie druhy žijúce pri dne (treska obyčajná, treska jednoškrvná, treska bezfúza, treska tmavá a merlúza európska) a bentické druhy (platesa, morský jazyk, čert morský a homár) sa od polovice deväťdesiatych rokov minulého storočia znižovali. Napr. celkový povolený úlovok (TAC) tresky obyčajnej sa znížil v období rokov 1998 až 2005 o 54 %⁶. Populácie iných druhov žijúcich pri dne sa takisto zmenšujú. Zníženie možností úlovku viedlo v prípade populácií tresky obyčajnej k obmedzeniu lovu súvisiacich druhov v prípade zmiešaného rybolovu, ktorý sa používa najmä v Severnom mori.

Okrem došlo v priebehu posledných desiatich rokov k postupnému zníženiu rybárskej kapacity (tonáž plavidiel a výkon motora, pričom v prípade výkonu motora ide o 2 % ročne)⁷. Toto malé zníženie bolo úplne vykompenzované neustálym nárastom účinnosti rybárskych

² Pozri graf 1.

³ K vyčerpaniu zásob rýb prispievajú aj iné faktory, ako napr. zmena klímy a znečisťovanie, ale v omnoho menšej miere ako nadmerný rybolov. Cieľom návrhu Komisie na tematickú stratégiu na ochranu morského prostredia je dosiahnuť zdravé morské prostredie, ktoré bude okrem iného prospievať zdravým zásobám rýb.

⁴ Správa poradných výborov ICES pre riadenie rýb (AFCM), morské prostredie (ACME) a ekosystémy (ACE), 2005; ICES Advice, zväzky 1 – 11, 1418 s. Kodaň, 2005.

⁵ Pozri tabuľku 2.

⁶ Pozri grafy 2a, b a c.

⁷ Pozri graf 3.

plavidiel⁸. Napriek zníženiu rybárskej kapacity sa podľa vedeckých posudkov nepredpokladá významné zlepšenie v prípade obchodne významných populácií⁹.

Príliš intenzívny rybolov predstavuje väčší tlak na zásoby a urýchľuje ich vyčerpanie, čo nutne spôsobuje zvyšovanie celkovej intenzity rybolovu a znižuje počet stimulov na dosahovanie súladu s pravidlami riadenia rybolovu. Tento bludný kruh, ktorý vedie k nižším výnosom a ziskom rybárov, sa musí zastaviť. Intenzita rybolovu sa musí vrátiť na úroveň zlučiteľnú s vyššími a trvalo udržateľnými rybárskymi výnosmi. Existuje viacero spôsobov zníženia intenzity rybolovu, no nadmerná kapacita je bez pochyb kľúčovým faktorom, ktorý vedie k nadmernému rybolovu; jej odstránenie je preto dôležitým cieľom.

2.2. Nárast nákladov

Nedávny nárast cien pohonných hmôt veľkou mierou prispel k zvýšeniu prevádzkových nákladov rybárskych plavidiel. V období medzi januárom 2003 a decembrom 2005 došlo k mimoriadnemu zvýšeniu cien lodných ťažných palív¹⁰. Ceny za pohonné hmoty používané v diaľkovom rybolove (380 CST) ostali v roku 2004 relatívne stabilné; v roku 2005 sa však tieto ceny takmer dvojnásobne zvýšili. Ceny za pohonné hmoty používané pri pobrežnom rybolove (lodná nafta) vykazovali stabilný nárast cien až do septembra 2005, keď sa relatívne ustálili. Tento vývoj mal značný vplyv na ziskovosť rybárskych podnikov, hoci následky na náklady závisia od typu výstroja (vlečný a iný výstroj) a lovených druhov.

V období rokov 2003 až 2005 náklady za pohonné hmoty stúpli pre plavidlá s vlečnými sieťami z približne 18 % na 36 % hodnoty vylodení a pre flotily so statickým výstrojom išlo o nárast z približne 9 % na 18 %. Z toho vyplýva, že väčšina plavidiel s vlečnými sieťami na lov pri dne, ktoré predstavujú zďaleka najväčší segment rybárskej flotily, vykazovalo čistý záporný prevádzkový zisk¹¹.

3. RIEŠENIE HOSPODÁRSKÝCH ŤAŽKOSTÍ

V záujme riešenia súčasných hospodárskych ťažkostí odvetvia rybolovu je nutné prijať krátkodobé i dlhodobé akcie.

V krátkodobom horizonte je nutné zmobilizovať nástroje a zdroje, ktoré prispejú k záchrane a reštrukturalizácii rybárskych podnikov, ktoré by sa prostredníctvom štrukturálnych zmien mohli opäť stať ziskovými. Je preto potrebné preskúmať, akým spôsobom je možné uplatniť existujúce nástroje a súčasný rámec štátnej pomoci, založený na Usmerneniach Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach¹² a Usmerneniach na

⁸ Podľa správy vyhotovenej pre Komisiu v júni 2001 („The impact of technological progress on fishing effort” -- „Následky technologického pokroku na intenzitu rybolovu“) sa rybárske plavidlá stávajú v priemere každý rok účinnejšie o 2 a 4 % v závislosti od druhu rybolovu.

⁹ Správa ICES z roku 2005.

¹⁰ Pozri graf 4.

¹¹ Na základe údajov zo súvah za rok 2003 uvedených v „Economic Performance of Selected European Fishing Fleets - Annual Report 2004“ („Výročná správa o hospodárskych výsledkoch vybraných európskych rybárskych flotíl“; pozri predošlú poznámku pod čiarou a tabuľku 3).

¹² Ú. v. EÚ C 244, 1.10.2004, s. 2.

preskúmanie štátnej pomoci rybnému hospodárstvu a akvakultúre¹³ pri pomoci a reštrukturalizácii rybárskych podnikov, ktoré majú ťažkosti.

Je takisto dôležité, aby tieto záchranné a reštrukturalizačné opatrenia mali dlhodobý charakter, aby sa odvetvie rybolovu mohlo prispôbiť novej situácii spôsobenej vysokými cenami pohonných hmôt. Počas tohto procesu bude Komisia vyzývať členské štáty, aby na potrebné úpravy a pomoc rybárskym komunitám, ktoré sa nachádzajú uprostred reštrukturalizácie, využívali štrukturálne nástroje Spoločenstva pre rybné hospodárstvo¹⁴.

3.1. Krátkodobé záchranné a reštrukturalizačné opatrenia

V rozsahu, ktorý umožňuje právo Spoločenstva, chcú členské štáty možno pomôcť rybárskym podnikom, ktoré sa nachádzajú na pokraji bankrotu. Existujú možnosti poskytovať štátnu pomoc podnikom v ťažkostiach za podmienok záchranných a reštrukturalizačných usmernení, ktoré sa uplatňujú v súčasnosti. V tejto časti sa objasňuje spôsob, ktorým Komisia zamýšľa uplatňovať usmernenia na odvetvie rybolovu.

3.1.1. Pomoc na záchranu a reštrukturalizáciu

Keďže ceny pohonných hmôt veľmi pravdepodobne ostanú vysoké a ak chcú byť rybárske podniky opäť rentabilné, musia sa prispôbiť novej situácii a podrobiť sa reštrukturalizácii, najmä v prípade plavidiel, ktoré používajú vlečný výstroj a sú zamerané na lov rýb žijúcich pri dne.

Pomoc na záchranu sa dá považovať za krátkodobú pomoc, ktorá podniku v ťažkostiach pomôže postaviť sa opäť na nohy z finančného hľadiska aspoň počas obdobia, ktoré je potrebné na vypracovanie plánu reštrukturalizácie alebo likvidácie. Takáto pomoc na záchranu nesmie trvať dlhšie ako šesť mesiacov a musí sa uskutočniť v podobe vratnej pôžičky alebo záruky. V prípade, že po pomoci na záchranu nasleduje schválený plán reštrukturalizácie, môže sa pomoc na záchranu vrátiť z prostriedkov podpory, ktorú firma dostala vo forme reštrukturalizačnej pomoci.

Ďalšia reštrukturalizácia rybárskych podnikov na obnovu rentability bude často spojená s investíciami na úpravu rybárskych plavidiel. Všeobecné pravidlá pomoci pre takéto investície sú stanovené v bode 4.4 usmernení o štátnej pomoci rybnému hospodárstvu. Tieto pravidlá umožňujú pomoc na modernizáciu a zariadenie rybárskych plavidiel s výhradou pravidiel ustanovených v nariadení o Finančnom nástroji na usmerňovanie rybného hospodárstva (FNURH). Podmienky poskytovania vnútroštátnej pomoci na tieto účely sú preto rovnaké ako podmienky uplatniteľné na pomoc Spoločenstva podľa nariadenia o FNURH.

Vnútroštátna pomoc pre niektoré typy modernizácie a zariadenia plavidiel, ktorá nie je povolená podľa bodu 4.4, by mohla prichádzať do úvahy, pokiaľ je jej cieľom

¹³ Ú. v. EÚ C 229, 14.9.2004, s. 5, najmä bod 4.2.1.

¹⁴ Finančný nástroj na usmerňovanie rybného hospodárstva (FNURH), Ú. v. ES L 337, 30.12.1999, s. 10, nariadenie naposledy zmenené a doplnené nariadením 485/2005 (Ú. v. EÚ L 81, 30.3.2005, s. 1); od 1. januára 2007 Európsky fond rybného hospodárstva (EFRH) (KOM/2004/0497, konečné znenie).

reštrukturalizácia rybárskych podnikov v rámci schém na záchranu a reštrukturalizáciu, ktoré schválila Komisia¹⁵. Členské štáty, ktoré sa rozhodnú poskytovať takúto pomoc, potrebujú získať schválenie Komisie pre všeobecný rámec svojich vnútroštátnych „pomocných schém na záchranu a reštrukturalizáciu“, pokiaľ sa tieto schémy týkajú malých alebo stredných podnikov, ktoré možno individuálne vyňať z oznamovania¹⁶. Komisia posúdi tieto schémy na základe usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci pre firmy v ťažkostiach, pokiaľ reštrukturalizácia firiem vychádza z realistických hospodárskych predpokladov v súčasnej situácii, s prihliadnutím na situáciu a možný vývoj cieľových populácií. Pomoc na záchranu by sa mala obmedziť na nutné minimum. Účelom reštrukturalizácie musí byť zabezpečenie ziskovosti podniku v zmysle odseku 37 týchto usmernení prostredníctvom zníženia prevádzkových nákladov bez toho, aby došlo k zvýšeniu súčasnej celkovej intenzity rybolovu a rybárskej kapacity.

Komisia preskúma štátnu pomoc podľa týchto usmernení pre tieto investície do rybárskych plavidiel, ak sa uskutočňujú v rámci takýchto schém na záchranu a reštrukturalizáciu a v prípade, že sú tieto investície nevyhnutné v záujme opätovného získania rentability:

- prvá zmena rybárskeho výstroja, ktorej výsledkom je metóda rybolovu s menšou spotrebou pohonných hmôt;
- kúpa vybavenia na zlepšenie palivovej účinnosti, ako napr. ekonometrov, alebo
- náhrada motora, pod podmienkou, že:
 - v prípade plavidiel, ktorých celková dĺžka nepresahuje 12 m a ktoré nepoužívajú vlečný výstroj, má nový motor rovnaký alebo menší výkon ako starý motor,
 - v prípade všetkých ostatných plavidiel s celkovou dĺžkou až do 24 m má nový motor o 20 % nižší výkon ako starý motor, alebo
 - v prípade plavidiel s vlečnými sieťami s celkovou dĺžkou viac ako 24 m má nový motor aspoň o 20 % nižší výkon ako starý motor a plavidlo musí začať využívať metódu rybolovu s nižšou spotrebou pohonných hmôt.

Výkon nových motorov s príkonom vyšším ako 130 kW hradených z takejto štátnej pomoci sa overí na základe „osvedčenia NO_x“¹⁷. Každé zníženie výkonu motora v dôsledku nahradenia motora z prostriedkov verejnej pomoci sa odpočíta z národných referenčných úrovní a hraničných hodnôt v oblasti kapacity flotily¹⁸.

V prípade jednotlivých podnikov, ktoré prevádzkujú niekoľko plavidiel, by Komisia mohla súhlasiť s tým, že podľa usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci rybnému hospodárstvu by sa zníženie výkonu motora uvedené v druhej a tretej zarážke mohlo na úrovni podniku

¹⁵ Pozri bod 4.1.2 usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci rybnému hospodárstvu.

¹⁶ Pozri body 18 a 79 usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci pre firmy v ťažkostiach.

¹⁷ Osvedčenie EIAPP (Engine International Air Pollution Prevention) vydávané v súlade s prílohou VI k dohovoru MARPOL (Medzinárodný dohovor o zabránení znečisťovania z lodí, 1973, zmenený príslušným protokolom z roku 1978) (MARPOL 73/78).

¹⁸ Kapitola III nariadenia 2371/2002 (Ú. v. ES L 358, 31.12.2002, s. 59).

uplatňovať „globálne“. Vyradenie plavidla z prevádzky bez poskytnutia verejnej pomoci sa môže zohľadniť pri potrebnom znížení.

Podobne by mohli byť akceptovateľné vnútroštátne schémy umožňujúce plán reštrukturalizácie, ktoré predloží skupina malých a stredných podnikov (SME)¹⁹. V tomto prípade by sa ziskovosť niektorých členov skupiny (alebo niektorých prevádzkovaných plavidiel) mohla zlepšiť pomocou opatrení, ktoré prijímajú ostatní členovia, napr. pomocou vyradenia plavidiel z prevádzky, ako sa uvádza v predošlom odseku.

Okrem toho na základe tej istej logiky v súvislosti s pomocou na modernizáciu a zariadenie by štátna pomoc na dočasné prerušenie činnosti na obdobie potrebné na vykonanie vyššie uvedených investícií do rybárskych plavidiel mohla byť podľa bodu 4.1.2 usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci rybnému hospodárstvu takisto akceptovateľná, pokiaľ sa poskytuje v rámci takýchto schém na záchranu a reštrukturalizáciu.

Každá iná verejná pomoc vrátane podpory Spoločenstva poskytovaná spoločnosti v ťažkostiach sa bude musieť zohľadniť pri celkovom posúdení plánov reštrukturalizácie a dlhodobej rentability.

Komisia je pripravená čo najskôr preskúmať vnútroštátne „schémy pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu“ pre malé a stredné podniky, ktoré členské štáty zavedú v záujme riešenia súčasných hospodárskych ťažkostí. Členské štáty by mali do dvoch rokov od uverejnenia tohto oznámenia Komisii oznámiť tieto schémy a v prípade potreby aj jednotlivé plány pre väčšie podniky. Komisia preskúma schémy na základe príslušných ustanovení štrukturálnych fondov platných pre rybné hospodárstvo, najmä v súvislosti s intenzitou pomoci v prípade, že sa pomoc týka investícií do rybárskych plavidiel. Do dvoch rokov od schválenia oznámených plánov zo strany Komisie by členské štáty mali v správnom konaní vydať rozhodnutie o plánoch reštrukturalizácie. Keďže súčasné hospodárske ťažkosti postihli najmä plavidlá používajúce vlečný výstroj, zastáva Komisia názor, že by sa takáto pomoc na reštrukturalizáciu mala v prvom rade týkať plavidiel s vlečnými sieťami.

3.1.2. Zlučiteľnosť niektorých typov prevádzkovej pomoci

Súčasnú ťažkosť odvetvia rybného hospodárstva sa ešte viac prehĺbili po nedávnom zvýšení cien pohonných hmôt. Predstavitelia odvetvia preto žiadali o verejnú intervenciu na účely kompenzácie tohto náhleho nárastu nákladov. Takáto pomoc by bola prevádzkovou pomocou, ktorá nie je v súlade so Zmluvou. Komisia by neschválila žiadnu pomoc oznámenú na tento účel.

Ako alternatívne riešenie k priamej pomoci pre náklady za pohonné hmoty navrhovali niektoré zainteresované strany záručnú schému na vnútroštátnej úrovni alebo úrovni Spoločenstva, v rámci ktorej by sa peňažné čiastky zaplatené zo strany odvetvia v priaznivých časoch mohli vyplatiť naspäť ako kompenzácia v prípade náhleho nárastu prevádzkových nákladov (napr. nárast cien pohonných hmôt). Komisia by mohla takúto schému schváliť, len

¹⁹ Takéto zoskupenia môžu vychádzať napr. z vykonaného rybolovu, umiestnenia plavidiel alebo obchodných spojení.

ak by poskytovala záruky splatenia všetkej verejnej pomoci za obchodných podmienok, čo sa v súčasnej hospodárskej situácii zdá nepravdepodobné.

3.2. Dlhodobé opatrenia a iniciatívy

Je jasné, že pozitívne dlhodobé vyhliadky pre odvetvie sa dajú zabezpečiť len v rámci obnovených zásob rýb a trvalo udržateľných metód rybolovu. Komisia bude na týchto cieľoch naďalej pracovať na viacerých frontoch a vyzýva členské štáty, Európsky parlament a Radu, aby tieto opatrenia podporili.

3.2.1. Zlepšenie riadenia rybolovu

3.2.1.1. Na ceste k maximálnym trvalo udržateľným výnosom (MSY)

Reformovaná SPRH sa zatiaľ sústredila na obnovu najohrozenejších populácií, ktoré zároveň patria k najvýznamnejším z obchodného hľadiska, a jej cieľom je, aby sa vrátili na bezpečnú biologickú úroveň tak rýchlo, ako to dovoľia hospodárske a sociálne faktory. Je nevyhnutné a potrebné sústrediť svoje úsilie na najohrozenejšie druhy, keďže zdravšie populácie a trvalo udržateľné metódy rybolovu by priniesli výrazne vyššiu hospodársku návratnosť v porovnaní so súčasnou situáciou.

Na svetovom samite o trvalo udržateľnom rozvoji v Johannesburgu si medzinárodné spoločenstvo stanovilo za cieľ dosiahnuť MSY pre populácie rýb do roku 2015. Spoločenstvo, ktoré v rámci reformy SPRH z roka 2002 prijalo koncepciu riadenia rybolovu založenú na ekosystémoch, uvítalo tento cieľ nielen z dôvodu zachovania populácií, ale aj preto, že to pomôže opätovnému získaniu hospodárskej ziskovosti v odvetví rybolovu. Systém riadenia rybolovu, ktorý zaručuje maximálny trvalo udržateľný úlovok, by prinášal väčší hospodársky úžitok v podobe predpovedateľnejších dodávok, vyšších množstiev väčších a cenovo výhodnejších dospelých rýb a bohatších lovísk rýb, ktoré by predstavovali vyšší zisk za jednotku. Podstatné je realizovať opatrenia, pomocou ktorých sa dosiahne obnova zásob, ktorá je nevyhnutnou podmienkou umožnenia úrovni MSY.

V prvej polovici roka 2006 zamýšľala Komisia uverejniť oznámenie o uskutočnení cieľa MSY do roka 2015, čím chce začať diskusiu o stratégii Spoločenstva pre postupné znižovanie úmrtnosti rýb vo všetkých hlavných odvetviach rybolovu. Zároveň sa bude naďalej pracovať na plánoch obnovy a riadenia, keďže predstavujú potrebné kroky na ceste k stabilizácii rizika pred vypracovaním stratégií na využívanie MSY.

3.2.1.2. Riadenie rybolovu z hospodárskeho hľadiska

Hoci je hospodárska správa rybárskych práv výlučne právomocou členských štátov, majú metódy pridelovania, zdieľania alebo prenosu rybárskych práv na vnútroštátnej úrovni vplyv na hospodársku situáciu flotily. V priebehu tohto roka sa plánuje diskusia o týchto otázkach na úrovni Spoločenstva na základe oznámenia Komisie.

3.2.1.3. Zlepšenie rozhodovania v rámci politiky rybného hospodárstva

V záujme zapojenia zainteresovaných strán sa v rámci reformy SPRH z roka 2002 ustanovilo zriadenie regionálnych poradných výborov (ďalej len „výbory“). Zatiaľ boli zriadené tri, čoskoro pribudne ešte jeden a tri ďalšie sa práve vytvárajú. Zapojením zástupcov všetkých zainteresovaných strán na účely poskytovania poradenstva Komisii v otázkach politiky rybného hospodárstva môžu výbory zohrávať dôležitú úlohu pri budovaní dôvery a posilňovaní spolupráce medzi zúčastnenými stranami, vedcami a štátnymi orgánmi. Malo by to viesť k lepšiemu dodržiavaniu pravidiel, vďaka čomu sa umožní účinnejšia obnova a ochrana populácií rýb.

Od zúčastnených stranách záleží, či budú výbory úspešné. Európska Komisia je pripravená vyvinúť maximálne úsilie, aby pomohla tomuto procesu, a v roku 2007 preskúma fungovanie výborov v záujme optimalizácie ich príspevku k zlepšeniu riadenia rybolovu. Existujúce štruktúry určené na konzultáciu zainteresovaných strán, ako napr. Poradný výbor pre rybné hospodárstvo a akvakultúru (ACFA) a Výbor pre sociálny dialóg, budú naďalej poskytovať cenné vstupy pri príprave a vykonávaní politík Spoločenstva.

3.2.1.4. Prispôsobenie intenzity rybolovu dostupným zdrojom

Nadmerná kapacita flotily je otázkou hospodárstva aj ochrany. Z hľadiska ochrany by sa želaná rovnováha medzi využívaním a dostupnosťou zdrojov dala teoreticky dosiahnuť krátkodobým nasadením väčšej flotily alebo dlhodobým nasadením menšej flotily. Nadmerná kapacita však bez pochyb vedie k nadmernému rybolovu a nízkej rentabilite. Vzhľadom na vyčerpanie mnohých zásob a potrebu ďalšieho zníženia intenzity rybolovu sú mnohé flotily EÚ v súčasnosti väčšie, ako by mali byť, pokiaľ má byť každé plavidlo v rámci flotily prevádzkované so ziskom, a platí to najmä o rybolove pri dne.

Tento nepomer medzi nadmernou intenzitou rybolovu a dostupnými zdrojmi sa musí súrne riešiť, ak sa má odvetvie rybného hospodárstva Spoločenstva stať opäť ziskovým. Riadené vyradenie plavidiel z prevádzky zvýši možnosti úlovku pre plavidlá, ktoré ostanú v prevádzke.

Mnoho členských štátov nedávno prijalo alebo uvažuje o prijatí schém na vyradovanie z prevádzky (napr. Belgicko, Dánsko, Francúzsko, Írsko, Holandsko a Spojené kráľovstvo). Na vyradovanie rybárskych plavidiel z prevádzky možno využiť štátnu pomoc aj pomoc Spoločenstva. Členské štáty a Spoločenstvo by takisto mohli uvažovať o spôsoboch rozšírenia platnosti opatrení na zníženie nadmernej kapacity flotily s pomocou budúceho Európskeho fondu rybného hospodárstva (EFF). Môžu sa využívať aj iné opatrenia na úpravu rybárskej kapacity, ako napr. prémie za preradenie rybárskych plavidiel na inú činnosť ako rybolov.

3.2.2. *Lepší súlad s pravidlami riadenia rybolovu*

Nesúlad zo strany niektorých rybárov predstavuje vážnu hospodársku hrozbu pre tých, ktorí dodržiavajú pravidlá, ako aj pre zdravie zásob rýb. Neohlásené úlovky a vylodenia často predstavujú významnú časť celkového úlovku. To zas znižuje kvalitu vedeckých posudkov, čím sa ešte viac ohrozujú zásoby rýb. Je preto mimoriadne dôležité, aby Komisia, členské štáty a zainteresované strany spolupracovali na zvýšení súladu.

3.2.2.1. Lepšie presadzovanie a kontroly

Členské štáty musia zabezpečiť riadne presadzovanie predpisov SPRH. Komisia overuje primeranosť kontrolného rámca zavedeného členskými štátmi. Novovytvorená Agentúra na kontrolu rybolovu vo Vigú, ktorá ma začať svoju činnosť v roku 2006, poskytne Spoločenstvu veľkú príležitosť na zlepšenie kontroly činností rybolovu a presadzovania predpisov v oblasti rybolovu v celej Únii. Komisia bude s agentúrou na tento účel úzko spolupracovať. V prípade potreby Komisia prijme primeranú akciu voči členským štátom, ktoré si nesplnia svoje povinnosti v oblasti presadzovania.

3.2.2.2. Zintenzívnenie opatrení proti nezákonnému, neohlásenému a neregulovanému rybolovu

Nezákonný, neohlásený a neregulovaný rybolov (ďalej len „rybolov IUU“) je zdrojom nespravodlivej súťaže pre flotilu Spoločenstva. V súlade s akčným plánom Spoločenstva na eradikáciu rybolovu IUU²⁰ zamýšľa Komisia zintenzívniť opatrenia proti takýmto praktikám v rámci Spoločenstva aj v medzinárodných vodách. Rybolov IUU je vysoko ziskový a je neoddeliteľnou súčasťou obchodnej stratégie príslušných prevádzkovateľov; na riešenie tohto problému sa bude Komisia sústrediť na to, aby tí, čo ťažia z rybolovu IUU, prišli o svoje očakávané zisky.

3.2.2.3. Organizácia trhu s rybami

Komisia zamýšľa začať komplexné hodnotenie súčasnej organizácie trhu najmä s cieľom overiť účinnosť a výkonnosť existujúcich mechanizmov určených na zlepšenie návratnosti vylovení a v prípade potreby vytvoriť nové nástroje na zlepšenie obchodovania s rybami a produktmi rybolovu. Taktiež zamýšľa v spolupráci s odbornými organizáciami preskúmať všetky spôsoby na zlepšenie pridanej hodnoty pre rybárov pri uvádzaní svojich produktov na trh.

Bol by užitočný aj kódex správania v oblasti obchodovania s rybami v rámci Európskej únie, pričom by táto iniciatíva mala vyjsť zo strany odvetvia. Komisia vyzve Poradný výbor pre rybolov a akvakultúru, aby takýto kódex vyhotovil.

Členské štáty by mali na investície do zlepšenia kvality a pridanej hodnoty produktov rybolovu alebo trhových štruktúr v plnej miere využívať možnosti pomoci Spoločenstva (FNURH, neskôr EFRH).

Schémy environmentálneho označovania by taktiež mohli viesť k diferenciacii produktov na trhu a slúžiť ako obchodný stimul pre trvalo udržateľnejší a cennejší rybolov. Komisia by uvítala častejšie využívanie potenciálneho úžitku schém environmentálneho označovania produktov rybolovu a očakáva, že diskusia, ktorá sa začne na základe jej nedávneho oznámenia o tejto téme²¹, prinesie ovocie.

²⁰ KOM (2002) 180, konečné znenie.

²¹ KOM (2005) 275, konečné znenie.

3.2.3. Podpora výskumu palivovo účinných a ekologickejších metód rybolovu

Komisia zabezpečí, aby boli potreby odvetvia rybolovu adekvátne zohľadnené v ročných pracovných programoch na vykonávanie siedmeho rámcového programu Spoločenstva na podporu výskumu; navrhla tiež výskum zvýšenia trvalej udržateľnosti a konkurencieschopnosti rybného hospodárstva a akvakultúry, ako aj prostriedkov obmedzenia následkov na životné prostredie. Jednou z prioritných oblastí by mal byť vývoj nových technológií, najmä lepšieho rybárskeho výstroja.

Osobitný dôraz sa kladie na výrobu obnoviteľnej energie, najmä rozvoj a demonštráciu nových typov biopalív. Za priority sa budú považovať aj energetická účinnosť a úspora elektrickej energie pomocou optimalizácie, overovania a demonštrácie nových koncepcií a technológií pre odvetvie. Na jar 2006 zamýšľa Komisia zorganizovať workshop o úspore energie v rámci odvetvia rybolovu. To by v priebehu tohto roka mohlo viesť k ďalším iniciatívam Komisie.

3.3. Podpora Spoločenstva

Komisia navrhuje, aby členské štáty počas procesu úprav využívali finančné nástroje Spoločenstva pre oblasť rybného hospodárstva na doplnenie nevyhnutných zmien a na pomoc rybárskych komunitám pri prispôsobení sa novej situácii. Prostriedky FNURH (do konca programového obdobia) a EFRH (od 1. januára 2007) sa môžu používať na podporu reštrukturalizačných opatrení prijatých členskými štátmi v rámci schém na záchranu a reštrukturalizáciu, pomoc pri dlhodobom financovaní opatrení na úpravu flotily, ako aj na podporu nevyhnutných sociálnych zmien v dotknutých rybárskych komunitách.

Ak sa nariadenie o EFRH prijme začiatkom jari 2006, Komisia zväží zmenu a doplnenie nariadenia o FNURH v záujme harmonizácie niektorých jeho ustanovení tak, aby sa ostávajúce fondy FNURH mohli používať na vykonávanie reštrukturalizačných opatrení. V záujme riešenia situácie opísanej v tomto oznámení bude Komisia zatiaľ výnimočne schvaľovať žiadosti na zmenu programov FNURH podané niektorými členskými štátmi aj mimo obdobia stanoveného na podávanie zmien.

Od členských štátov sa očakáva, že zabezpečia primerané prerozdelenie finančných prostriedkov medzi rôzne priority v rámci financovania z EFRH. Výška finančných prostriedkov pridelených na opatrenia na úpravu rybárskej flotily v rámci prevádzkových programov členských štátov odzrkadľuje vážnosť súčasnej hospodárskej situácie a potrebu obnovy ziskovosti odvetvia rybolovu.

4. ZÁVERY

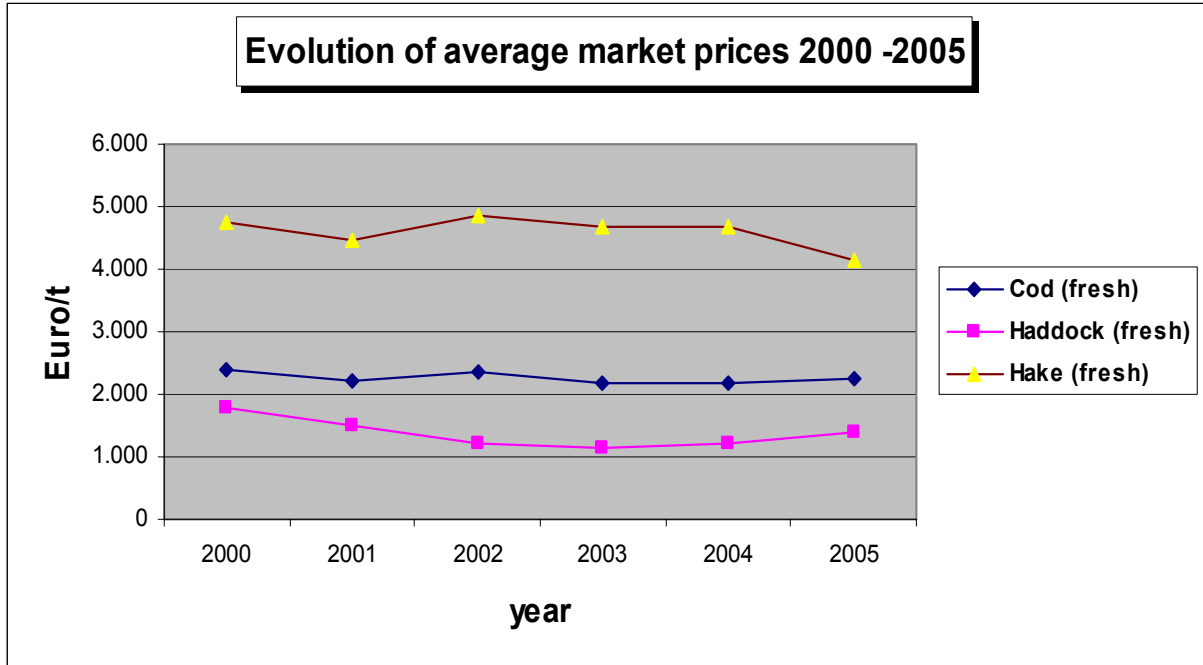
Neexistuje jednoduchý spôsob riešenia súčasných ťažkostí odvetvia rybného hospodárstva. Vzhľadom na hospodársky, sociálny a kultúrny význam tohto odvetvia pre pobrežné komunity v EÚ je možné a nevyhnutné ísť cestou trvalej udržateľnosti.

Všetky zainteresované strany, či už na úrovni Spoločenstva, na vnútroštátnej alebo miestnej úrovni, by mali podporovať odvetvie rybolovu pri jeho úsilí o reštrukturalizáciu a sústrediť sa na spoločný cieľ trvalo udržateľného rybného hospodárstva.

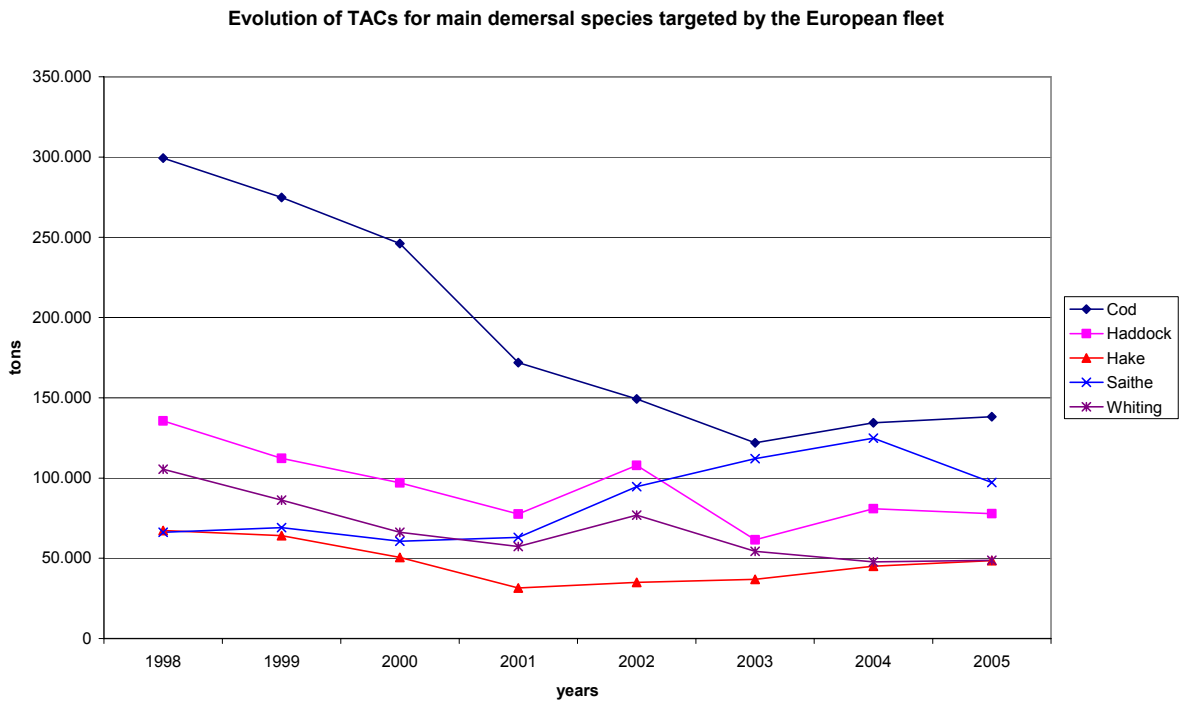
Cieľom tohto oznámenia je stanoviť pre zainteresované strany, členské štáty a orgány Spoločenstva rámec na účasť pri realizácii krátkodobých aj dlhodobých opatrení na záchranu rybárskych podnikov v ťažkostiach a štrukturálnych zmenách v rámci odvetvia rybolovu, ktoré sú potrebné na jeho trvalú udržateľnosť a prosperitu z dlhodobého hľadiska.

ANNEX

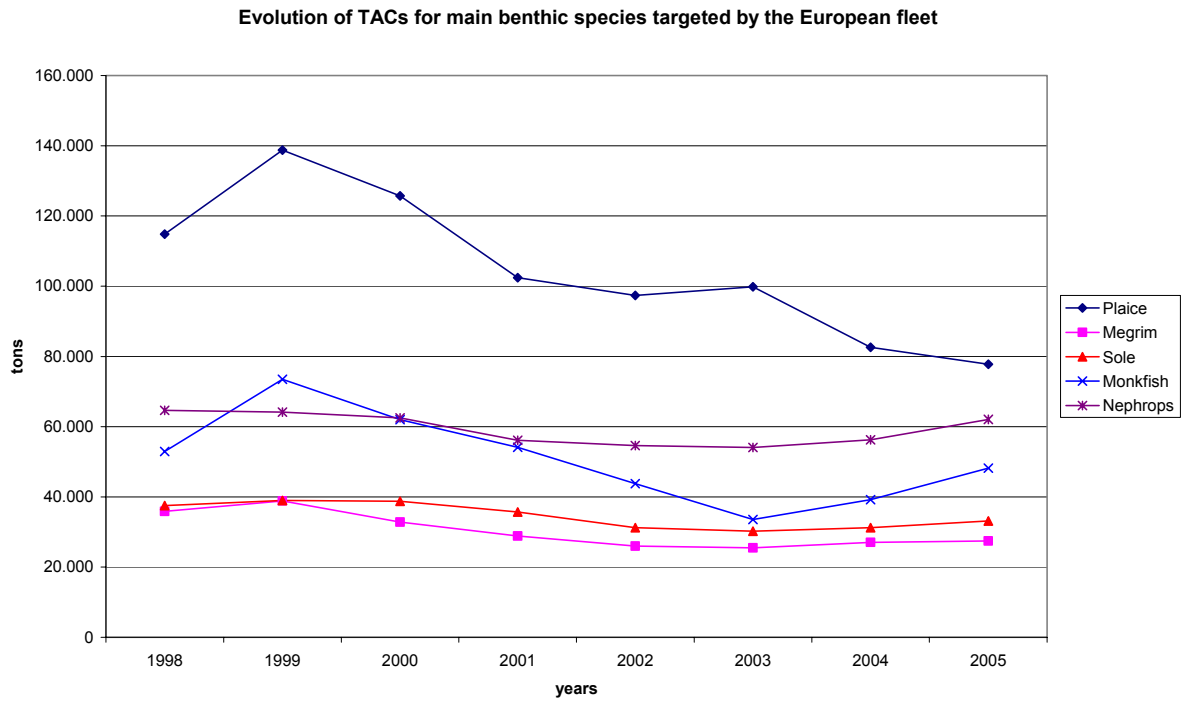
Graph 1: average market prices 2000 – 2005 for cod, haddock and hake (fresh)

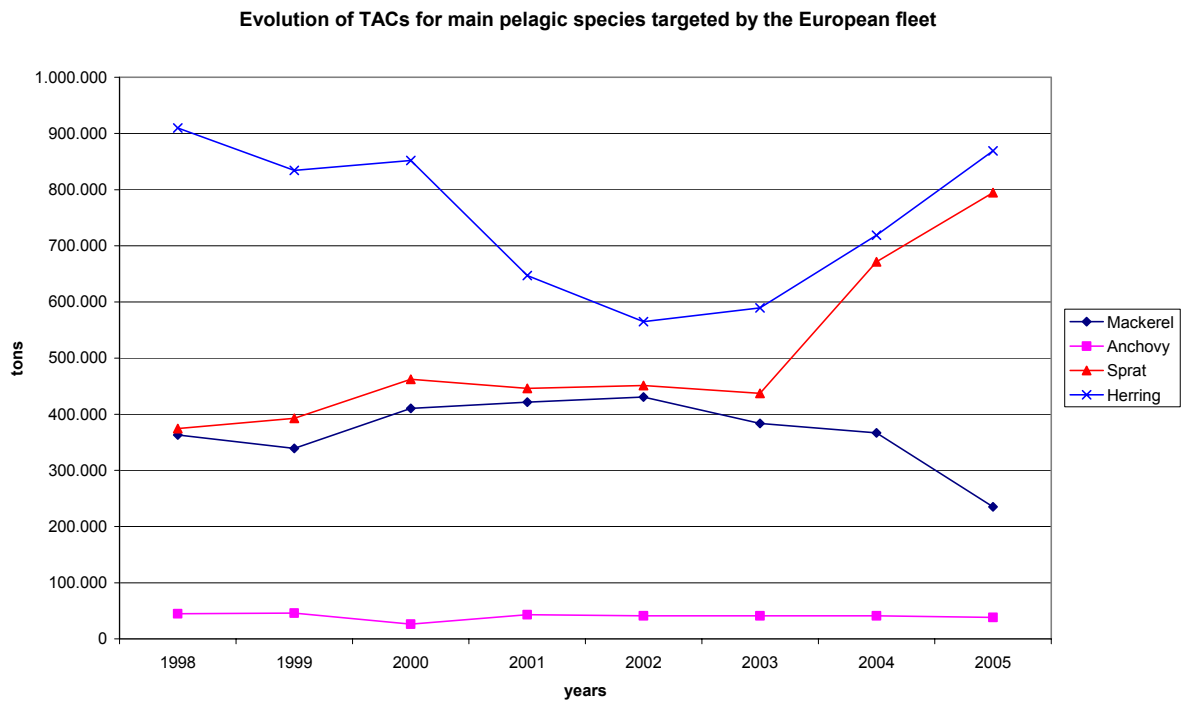
Graph 2a: evolution of TACs for demersal species

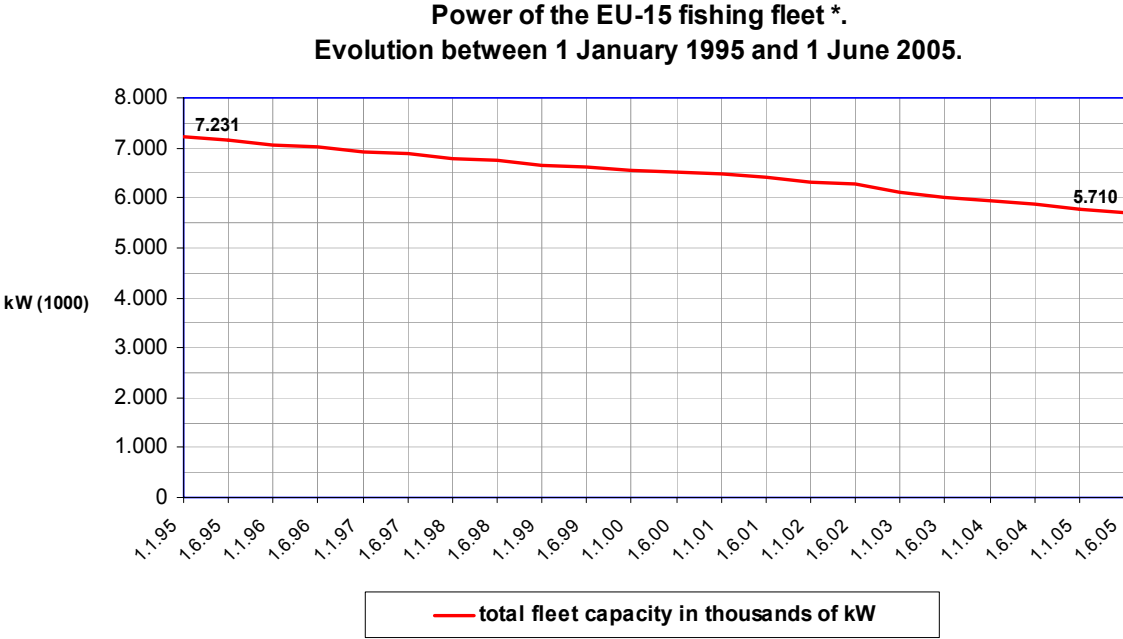
Graph 2b: evolution of TACs for benthic species

Graph 2c: evolution of TACs for pelagic species

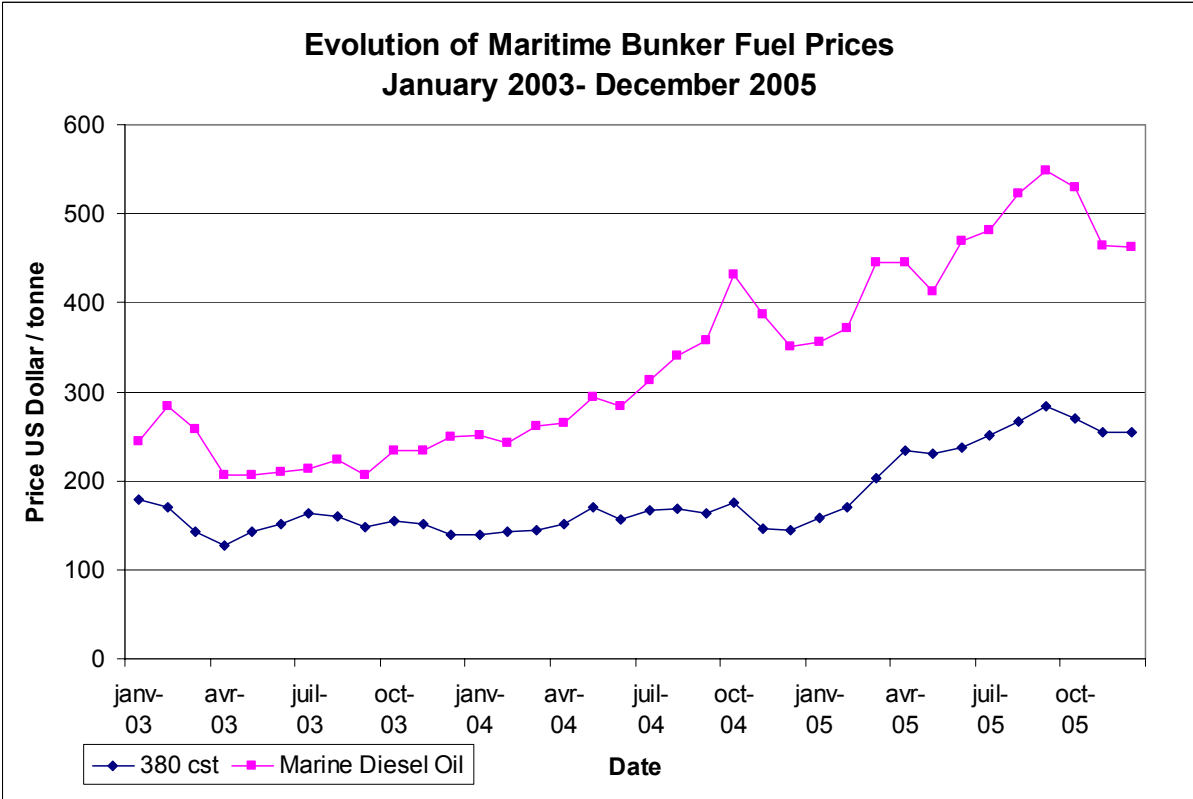

Graph 3: evolution of fleet capacity (power)

* excluding the French Overseas departments

Graph 4: Trend in fuel prices 2003-2005

Source: International Energy Agency (IEA)

Table 1: Estimated impact of increase of fuel costs on income of crew members ('share fishermen')

	2004	2005	Difference
	%	%	
Gross Value	100	100	
Taxes and Fees	10	10	
Operating Costs:			
- other than fuel.	15	15	
- fuel	15	30	
Total Operating Costs	30	45	
<u>Remainder to be shared</u>	<u>60</u>	<u>45</u>	
Share for the Ship-owner	30	22,5	-25%
Share for the Crew	30	22,5	-25%

Assumptions:

- (1) Marine fuel oil has doubled in price between 2003 and 2005, from 0,30€ to 0,60€/litre.
- (2) All other factors in income and costs function are supposed to have remained unchanged in % between 2003 and 2005.

Table 2: ICES report 2005 – long-term high yields evaluation

Area	Number of stocks	Number of stocks evaluated	Number of stocks overfished
North Sea, eastern channel, Skagerrak and Kattegat	23	12	8
West of Scotland	10	3	2
Western waters	26	14	13
Iberian Atlantic	11	7	5
Baltic Sea	13	2	2
Widely distributed ²²	5	5	2
Total	91	43	35

²² Including depleted pelagic shark stocks.

Table 3: Fuel cost as a percentage of the value of landings - some examples (data from 2003, i.e. before the recent price increases for fuel)

Member State	Segment	Number of vessels	Total kW	Type of gear	Target species	Value of landings M€	Fuel cost M€ and % of landing
LT	Baltic Trawlers < 24 m	48	9.900	T	BDP	3,40	1,00 29,4%
EL	Thermaikos Trawlers < 24m	14	4.100	T	D	2,00	0,50 25,0%
PT	NAFO Trawlers	14	28.100	T	BD	31,30	7,60 24,3%
SE	Pelagic trawlers purse seiners > 24 m	55	63.600	PO	P	41,30	9,40 22,8%
BE	Beam trawlers > 24 m	58	49.400	T	B	66,60	14,80 22,2%
FR	Mediterranean trawlers 18-25 m	140	41.700	T	DP	68,80	12,60 18,3%
LV	Gillnetters	60	9.500	P	D	5,60	1,00 17,9%
DE	Baltic Trawlers	93	18.200	T	DP	12,60	2,10 16,7%
IE	Polyvalent 18 -< 24m	133	43.200	PO	D	60,20	9,50 15,8%
ES	300 fleet	196	99.000	PO	D	201,40	29,70 14,7%
UK	Scottish nephrops trawlers	296	44.900	T	BD	69,70	10,10 14,5%
NL	Pelagic freezer trawlers	17	99.000	T	P	143,30	20,50 14,3%
NL	Beam trawlers <= 24 m	173	37.900	T	BD	56,70	7,90 13,9%
DK	Trawlers < 24m	375	85.500	T	DP	88,40	12,00 13,6%
UK	Scallop trawlers	237	47.400	T	B	70,60	9,40 13,3%
PT	Longliners	26	11.000	P	P	11,50	1,50 13,0%
FI	Coastal vessels	188	15.600	P	P	6,00	0,60 10,0%
DE	Shrimp Beam Trawlers	289	49.600	T	B	55,10	5,10 9,3%
SE	Gillnetters >= 12 m	49	7.800	P	D	3,80	0,30 7,9%
FR	Atlantic longliners	174	16.000	P	P	14,00	1,00 7,1%
DK	Danish gillnetters	380	37.300	P	D	49,10	2,70 5,5%
ES	Galician Purse Seiners	209	35.500	S	P	36,00	1,80 5,0%

Source: Economic Performance of Selected European Fishing Fleets (Annual Report 2004 based on 2003 accounts)

Targeted species: D demersal, P pelagic, B benthic

Type of gear: T Trawler, S Seiner, PO Polyvalent, P Passive gear